

УДК: 343.132

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-72-3-196-205>

Лучко Оксана Анатоліївна,

викладач

(ДУ «Криворізька академія патрульної поліції», м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2388-055X>

ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ОГЛЯДУ

Основними завданнями дослідження є визначення поняття огляду в кримінальному процесі та розгляд його елементів: об'єктів, на які направлена така діяльність, суб'єктів проведення та змісту діяльності. Наголошується на необхідності визначення поняття огляду через призму забезпечення прав осіб. Авторкою на підставі положень КПК України та доктринального тлумачення його норм виділяються об'єкти огляду. Проаналізувавши різні підходи до класифікації огляду за об'єктом, авторка робить висновок про те, що незалежно від такого поділу сама суть цієї діяльності є незмінною, тому цей поділ є більш важливим для дослідження в криміналістичному, а не процесуальному аспекті. Щодо суб'єктів проведення огляду авторка наголошує на раніше проведеному нею науковому дослідженні та виокремленні такого його суб'єкта, як уповноважена особа. Закріплення цього суб'єкта проведення огляду в кримінальному процесуальному законодавстві сприятиме швидкому, ефективному його проведенню, у ході якого максимально будуть збережені сліди кримінального правопорушення та забезпечена їхня фіксація. За результатами опрацьованого матеріалу обґрунтовано позицію, що огляд може мати примусовий характер, тому його проведення пов'язано з обмеженням певних прав і свобод особи. Зокрема, розглядаються такі права особи, які можуть бути порушені під час огляду, а саме право недоторканності життя, свобода від самовикриття, право на таємницю спілкування. У статті наводяться думки вчених, рішення суду, у яких подаються приклади можливих порушень прав та законних інтересів осіб під час проведення огляду. Авторкою пропонується власне визначення поняття кримінального процесуального огляду через призму забезпечення прав та законних інтересів осіб.

Ключові слова: слідча (розшукова) дія; права особи; недоторканність життя; право від самовикриття; таємниця спілкування; суб'єкт огляду.

Постановка проблеми. На сьогодні важко уявити хоча б одне кримінальне провадження, під час розслідування якого не проводилося б огляду, зокрема місця події, так як це є одним із важливих першочергових способів пізнання та отримання інформації про обставини кримінального правопорушення. Однак, проаналізувавши напрацювання вчених з означеного питання, зауважимо, що поняття слідчого огляду, як правило, науковцями розглядається в криміналістичному аспекті, а саме з позиції тактики під час розслідування певних видів кримінальних правопорушень, а не в процесуальному. До сьогодні в науці кримінального процесу немає обґрунтованих наукових досліджень щодо визначення поняття

та сутності слідчого огляду не з позиції тактичного його проведення, а в процесуальному розумінні. Усе це свідчить про актуальність заявленої теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами слідчих (розшукових) дій, зокрема огляду, займалися науковці в галузі кримінального процесу, криміналістики та судової психології. Окремі аспекти процесуального порядку огляду у своїх працях розглядали І. В. Гловюк, О. П. Кучинська, А. В. Мельниченко, А. Ю. Юджівська та інші.

Метою цієї статті є визначення поняття кримінального процесуального огляду. Для досягнення мети автором були поставлені такі завдання: виокремлення об'єктів огляду; визначення суб'єктів проведення огляду; дослідження питання щодо можливих порушень прав та законних інтересів особи під час огляду; формулювання поняття огляду.

Виклад основного матеріалу. Поняттям, із точки зору етимології, є результат узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності [1], тому для визначення поняття «слідчий огляд» необхідно дослідити всі його ознаки.

Щодо сутності здійснення такої діяльності, як огляд, то це питання досліджувалося вченими-криміналістами, але єдиної думки щодо цього й досі немає. Так, одним із варіантів визначення сутності огляду є ототожнення його з безпосереднім сприйняттям і фіксацією об'єктів, іншими словами — фіксація у протоколі всього, що бачить уповноважена особа. Так, О. А. Севідов, В. І. Цимбалюк визначають огляд як слідчу (розшукову) дію, у ході якої виявляють, безпосередньо сприймають, оцінюють і фіксують стан, властивості та ознаки матеріальних об'єктів із метою отримання фактичних даних, що мають значення для встановлення істини у кримінальному провадженні [2, с. 144; 3].

Інша група вчених вбачає сутність огляду в дослідженні. Так, Д. А. Турчин зазначав, що сутність огляду — дослідження. Слідчий є не реєстратором, а досліджувачем того, що є на місці [4, с. 10]. Поділяє його думку й Н. М. Татарин, зазначаючи, що огляд як слідча (розшукова) дія полягає в безпосередньому сприйнятті й дослідженні його учасниками матеріальних об'єктів, які пов'язані з обставинами вчинення кримінальних правопорушень. У ході цієї дії прокурор, слідчий виявляє (знаходить), досліджує (настільки це можливе на даному етапі) й фіксує відомості про фактичні дані, що мають значення для кримінального провадження [5, с. 306].

Більш широке поняття огляду пропонує В. Г. Гончаренко, виділяючи його пізнавально-психологічний зміст, що полягає в безпосередньому сприйнятті обстановки слідчим у поєднанні з образним мисленням, яке дозволяє на основі професійного досвіду й знань реконструювати (моделювати) розслідувану подію або її окремі фрагменти [6, с. 51].

Слід зауважити, що більшість учених дають визначення поняттю «огляд» з позиції його пізнавальної сутності, виокремлюючи при цьому роль органів чуття слідчого під час його проведення, вказують на тактичні особливості під час проведення огляду об'єктів. Однак на сьогодні в науці кримінального процесу немає наукових досліджень щодо розкриття поняття та сутності огляду через призму додержання прав і свобод людини.

Серед наукових праць сьогодення відсутні дослідження проблеми обмеження прав та свобод особи під час проведення огляду. Однак зауважимо, що подібні дослідження проводилися щодо обшуку, який є схожим за своєю пізнавальною сутністю і пошуковим характером з оглядом. Так, у своєму дисертаційному дослідженні А. В. Мельниченко наголошує виключно на обшуку як одній зі слідчих (розшукових) дій, за якої нерідко орган досудового розслідування, прокурор зловживають наданими їм повноваженнями, внаслідок чого права особи, у якої здійснюється обшук, а також присутніх під час обшуку — інших осіб, права чи законні інтереси яких обмежуються під час досудового розслідування, не забезпечуються на належному рівні [7, с. 162].

Ми пропонуємо розглянути сутність огляду під «іншим кутом» — як таку дію, за якої можуть бути порушені права людини. Але спочатку зупинимося на об'єктах та суб'єктах зазначеної слідчої (розшукової) дії.

Об'єкти огляду (курсив мій. — *О. Л.*). У своїй постанові у справі № 755/6685/17 від 13.02.2020 Верховний Суд (далі — ВС) зазначив, що за положеннями кримінального процесуального закону може бути проведений огляд: житла чи іншого володіння особи (ст. 13, ч. 7 ст. 223), документів (ч. 6 ст. 46, ч. 2 ст. 100, ч. 7 ст. 236), речових доказів (ч. 2 ст. 100, ч. 2 ст. 322, ст. 357), майна (ч. 2 ст. 168, ч. 5 ст. 171), речей (ч. 8 ст. 191, ч. 6 ст. 208), місця події (ч. 3 ст. 214, ч. 4 ст. 552), трупа (ч. 7 ст. 223, ст. 238), трупа, пов'язаного з ексгумацією (ст. 239), кореспонденції (ч. 4 ст. 258, ч. 3 ст. 261, ст. 262), місця вчинення кримінального правопорушення (ч. 2 ст. 520) тощо [8]. Зауважимо, що навіть ВС не надає вичерпного переліку об'єктів огляду.

У Кримінально-процесуальному кодексі України (далі — КПК України) огляд місця події не виділено в окрему норму, однак зазначення процесуальних особливостей його проведення, а саме можливості проведення до внесення відомостей у Єдиний реєстр досудових розслідувань (далі — ЄРДР) (ч. 3 ст. 214 КПК), можливості проведення одночасно з оглядом трупа чи житла чи іншого володіння особи (ч. 2 ст. 238 КПК) [9], дає підстави стверджувати про існування його як самостійного різновиду огляду. Слід відзначити, що оглядом місця події може бути житло чи інше володіння особи, місцевість, приміщення, огляд яких буде проводитися за правилами того чи іншого об'єкта. Крім цього, нерідкими в практичній діяльності є випадки проведення огляду предметів, документів, трупа під час огляду місця події. Погоджуємося з пропозицією Г. І. Удренас, А. І. Васильчук про те, що для виключення будь-яких сумнівів щодо правомірності існування цього виду огляду й застосування його на практиці розслідування огляд місця події доцільно включити до переліку видів огляду, передбачених ч. 1 ст. 237 КПК України [10, с. 127]. Такої позиції дотримуються і Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков [11, с. 268], О. М. Гумін, Є. В. Пряхін [12, с. 101].

Хоча виокремлення об'єктів огляду є більш значимим для криміналістичних досліджень, з метою формування особливостей тактики їхнього проведення, все ж зауважимо, що в межах нашого дослідження, крім зазначених вище, ми будемо розглядати і як особливий об'єкт огляду — тіло живої людини (освідування), хоча це питання в теорії кримінального процесу та криміналістики до сьогодні є дискусійним.

К. О. Чаплинський, Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков відносять освідування як різновид огляду зі специфічним об'єктом — тілом живих осіб [13, с. 54; 14].

Протилежної думки С. Ю. Карпушин, який виділяє в системі слідчих (розшукових) дій серед інших огляд і освідування, розділяючи ці поняття [15, с. 9]. Такої ж думки і В. І. Галаган, Ж. В. Удовенко, О. М. Калачова, С. С. Клочуряк, які роблять висновок про те, що освідування є самостійною слідчою (розшуковою) дією, що має специфічні мету та завдання, коло учасників, процесуальний порядок проведення [16, с. 53].

Ми ж вважаємо, що за своєю суттю, яка полягає в безпосередньому сприйнятті та фіксації інформації, освідування є різновидом огляду, об'єктом якого є тіло живої людини. На нашу думку, від зміни об'єктів може змінюватися підстава проведення огляду, коло його учасників, однак сама суть даної слідчої (розшукової) дії, яка полягає у вивченні та фіксації об'єктів, не змінюється.

Суб'єкти огляду (курсив мій. — *О. Л.*). Щодо суб'єктів проведення слідчої (розшукової) дії огляду автором було проведено наукове дослідження та зроблено висновок про те, що для підвищення ефективності розслідувань кримінальних проваджень необхідним є внесення змін до процесуальних приписів та унормування такого універсального суб'єкта проведення огляду місця події, як «уповноважена особа». Регламентація такого універсального статусу особи стосовно проведення огляду буде сприяти швидкому і своєчасному здійсненню огляду місця події, а значить — зростанню його ефективності. Крім того, це вирішить питання щодо уникнення можливих спірних ситуацій щодо суб'єкта здійснення огляду місця події, приведе у відповідність до положень інших нормативно-

правових актів, зокрема Закону України «Про Національну поліцію», у якому серед повноважень поліцейського визначено право на проведення огляду особи, речі та/або транспортного засобу (ст. 34) [17].

Права людини, що можуть бути порушені під час проведення огляду. Право на недоторканність житла або іншого володіння особи (курсив мій. — О. Л.). Відповідно до ч. 1 ст. 233 КПК України, проникнення до житла чи іншого володіння особи може бути або на підставі ухвали слідчого судді, або за добровільною згодою особи, яка ним володіє, окрім невідкладних випадків [9]. Із зазначеного вбачається, що КПК України закріпив випадки проникнення до житла чи іншого володіння особи, не вказавши при цьому права проведення в них огляду чи обшуку. Однак у правозастосовній практиці отримання ухвали слідчого судді (суду) на проникнення до житла чи іншого володіння особи автоматично означає право на проведення в ньому огляду (обшуку). Тобто «узаконивши» обмеження конституційного права недоторканності житла чи іншого володіння особи, уповноважені особи, під час проведення огляду, автоматично можуть обмежити інші права особи, зокрема право на особисте життя, адже окремо за ухвалою до слідчого судді на проведення огляду житла чи іншого володіння особи за нормами КПК звертатися не потрібно. Порушення прав особи під час огляду можна здійснити шляхом «маскування» його під проведення обшуку.

Так, однією з підстав визнання доказів недопустимими, і як наслідок — винесення виправдовувального вироку Софіївським районним судом Дніпропетровської області від 13.01.2014 р., було порушення права недоторканності житла, що виразилося в проведенні огляду житла ОСОБИ, під час якого вилучено два пістолети без дозволу суду [18].

Аналогічна позиція суду відображається в рішенні ВС № 640/2449/16-к від 22.05.2019, у якому ВС надав оцінку проведеному огляду в житлі ОСОБИ, під час якого виявлено маску, пістолет, газові балончики та гроші (22 000 іракських динарів), котрі вилучено. Зазначену слідчу дію було процесуально оформлено відповідним протоколом як огляд місця події.

ВС зазначив, що так як єдиною метою цієї слідчої дії було виявлення знарядь та засобів учинення злочину, оскільки під час огляду відкривалися шухляди столу та комоду, тобто проведений органами досудового розслідування огляд місця події фактично був обшуком, який згідно з приписами ч. 2 ст. 234 КПК проводиться лише на підставі ухвали слідчого судді [19].

Порушення прав під час проведення огляду можливе через неоднозначність застосування норм КПК в цій частині.

І. В. Гловюк стосовно питання, чи є добровільна згода особи, яка володіє житлом, підставою винятковою для проникнення, наголошує на відсутності однакового правозастосування, оскільки одні суди заперечують значення добровільної згоди особи як достатньої підстави для проведення в житлі чи іншому володінні особи слідчих (розшукових) дій, інші — визнають за можливе проведення огляду місця події [20, с. 216].

Так, під час перегляду справи ВС колегією суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду (справа № 266/4000/14-к провадження № 51-4505км18) від 26.02.2019 ВС зауважив, що заяву про дозвіл на огляд будинку суд першої інстанції не взяв до уваги як підставу для проникнення до житла без ухвали слідчого судді, а якщо наявність та/або добровільність згоди володільця ставиться стороною під сумнів, суд має виходити із сукупності всіх обставин, що супроводжували цю слідчу дію, враховуючи, але не обмежуючись наявністю письмового підтвердження такої згоди. Із матеріалів провадження, ОСОБА_6 до отримання її згоди на проникнення до житла була затримана (ст. 209), однак їй не було роз'яснено її прав як підозрюваного й не було забезпечено правової допомоги. За таких обставин не можна стверджувати, що ОСОБА_6 надала добровільну та інформовану згоду на огляд її житла. Тому касаційна скарга прокурора була залишена без змін [21].

Проаналізувавши вказані приклади судової практики, можна зробити висновок про те, що випадки порушення права на недоторканність житла чи іншого володіння особи під час

проведення огляду є непоодинокими, які виникають як через людський фактор, тобто з порушенням вимог законодавства самими суб'єктами проведення огляду, так і через неоднозначність застосування норм КПК в цій частині.

Право на свободу від самовикриття закріплене у ст. 18 КПК України [9] (курсив мій. — О. Л.). Одним із показових рішень Європейського суду з прав людини (далі — ЄСПЛ) щодо порушення даного права є справа «Яллох проти Німеччини». За обставинами справи, заявнику було примусово введено в організм блювотний медичний препарат, і тим самим зафіксовано факт перевезення в організмі наркотичного засобу. Розглянувши матеріали справи, ЄСПЛ постановив, що було порушено право заявника на справедливий судовий розгляд, гарантоване ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція). Зазначене порушення виявилось у двох аспектах, а саме: у використанні у справі доказу, отриманого з порушенням Конвенції, а також у порушенні права особи не свідчити проти себе [22]. Це було одним із перших рішень ЄСПЛ, в якому суд під час вирішення питання про порушення ст. 6 Конвенції вийшов за рамки традиційного уявлення права на свободу від самовикриття, яке не обмежується лише правом на мовчання під час проведення вербальних слідчих (розшукових) дій, зокрема допиту.

А. Юдківська називає даний принцип привілеєм проти самообвинувачення. Аналізуючи рішення ЄСПЛ, зокрема у справах «Функе проти Франції», «Дж. Б. проти Швейцарії», вона дійшла висновку, що привілей проти самообвинувачення не обмежується виключно усними свідченнями, а є ширшим від права зберігати мовчання [23, с. 141].

Аргументами на користь необхідності більш широкого тлумачення і розуміння права на свободу від самовикриття є результати дослідження Л. Лисаченко, який вказує на те, що викрити себе у вчиненні кримінального правопорушення особа може під час примусового освідування [24, с. 318].

Так, відповідно до ст. 241 КПК України, огляд тіла людини (освідування) може бути проведений як добровільно, так і примусово. Якщо особа відмовляється від оголення і огляду її тіла, то цілком очевидно, що на її тілі є те, що вона бажає приховувати, аби цим самим не викрити себе у вчиненні кримінального правопорушення. Однак така особа буде піддана освідуванню за будь-яких умов, звичайно з дотриманням належної процесуальної процедури (постанова прокурора).

Справедливо зазначає Т. О. Лоскутов про те, що норми КПК в частині регламентації проведення примусового освідування уможливають обмеження права підозрюваного не свідчити проти себе всупереч його волі. Для такого обмеження навіть не передбачено судовий контроль. Сторона обвинувачення (прокурор) без звернення до слідчого судді може прийняти рішення про обмеження права не свідчити проти себе стороною захисту (підозрюваним) [25, с. 90].

Окрім цього, зауважимо, що ст. 241 КПК України виокремлює освідування потерпілого, свідка чи підозрюваного [9]. І потерпілий, і підозрюваний, серед прав, закріплених КПК України (ст.ст. 56, 42), мають право надавати пояснення чи відмовитися від них [9]. Однак права від проходження освідування, тобто ненадання для огляду тіла чи його частини, у них не має, що в нашому розумінні є порушенням права не свідчити проти себе. Про таку колізію в законодавстві пишуть і О. В. Щиголь, О. П. Кучинська, пропонуючи закріпити в КПК освідування потерпілого виключно у добровільному порядку [26, с. 60].

Окрім примусового освідування, порушення права на свободу від самовикриття можливе під час проведення огляду місця події. Досить часто на практиці виникають ситуації, коли слідчий у протоколі огляду фіксує не лише інформацію, яку сприймає за допомогою органу зору, а ще й вербальну — пояснення учасників огляду. Так, у протоколі огляду можуть бути відображені пояснення потерпілого під час огляду місця події про викрадені речі чи ймовірного підозрюваного або ж пояснення осіб, звідки у них ці речі під час проведення огляду речей.

Крім цього, відповідно до ч. 3 ст. 237 КПК України, для участі в огляді може бути запрошений підозрюваний, його захисник та інші учасники кримінального провадження. Під час проведення огляду всі їхні заяви заносяться до протоколу, однак зауважимо, що всім учасникам цієї слідчої (розшукової) дії має бути роз'яснено право відмовитися від будь-яких свідчень і пояснень щодо себе і членів сім'ї [9].

Так, розглядаючи Постанову ЄСПЛ від 18.02.2010 у справі «Олександр Зайченко (aleksandr zaichenko) проти Російської Федерації» (скарга n 39660/02), Суд засвідчив, що заявник був засуджений на підставі визнання його вини, включаючи протокол огляду. Дослідивши докази, суддя визнав, що заявник зізнався в крадіжці дизельного пального з території організації під час проведення огляду, про що було здійснено запис у протоколі огляду [27].

Таким чином, виходячи з практики ЄСПЛ, можна дійти висновку, що в перебігу огляду може бути порушено право на свободу від самовикриття.

Право на таємницю спілкування (курсив мій. — О. Л.). Відповідно до ч. 1 ст. 14 КПК України, під час кримінального провадження кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, інших форм спілкування [9]. Дане право може бути обмежене під час проведення огляду, зокрема, предмета — мобільного телефону, комп'ютера, планшета (такі огляди досить часто проводяться на практиці). Так, під час проведення огляду названих предметів особи, які його проводять, можуть, окрім здійснення загального опису пристрою, зазначати контакти телефонної книги, переписку, у тому числі в соціальних мережах. Такий огляд може проводитися як самостійна слідча (розшукова) дія, так і під час огляду місця події, під час проведення тимчасового доступу, під час затримання особи та проведення особистого обшуку.

Адвокат А. Леонов рекомендує для побудови стратегії захисту в подібних випадках вимагати визнати очевидно недопустимим доказом протокол огляду мобільного телефону (іншої інформаційної системи) особи, якщо такий огляд здійснено без дозволу слідчого судді відповідного апеляційного суду. У такому випадку суд не просто має право, а зобов'язаний визнати такий протокол огляду очевидно недопустимим доказом та не досліджувати його під час судового розгляду [28].

З цього приводу Верховний Суд колегією суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у своїй постанові від 09 квітня 2020 року у справі N 727/6578/17 провадження N 51-4494 км зазначив, що жодних порушень вимог кримінального процесуального закону немає під час проведення огляду текстових повідомлень, які знаходилися в мобільному телефоні й були досліджені шляхом його включення та доступ до яких не був пов'язаний із наданням власником відповідного серверу (оператором мобільного зв'язку) доступу до електронних інформаційних систем, якщо огляд предмета — телефона — було оформлено відповідним протоколом [29].

На підставі проведеного аналізу рішення Верховного Суду можна зробити висновок, що межа між незаконним втручанням у таємницю листування і законними діями під час проведення огляду є дуже тонкою.

Висновки. Отже, розглянувши ознаки огляду, можна визначити його поняття: огляд — це кримінальна процесуальна діяльність уповноважених суб'єктів, змістом якої є вивчення та фіксація окремих об'єктів (у тому числі тіло живої людини) та під час якої можуть обмежуватися такі права людини, як право на недоторканність житла або іншого володіння особи, на свободу від самовикриття, на таємницю спілкування та інші.

Перспективи подальших розвідок убачаємо у: 1) визначенні співвідношення огляду з іншими процесуальними діями в кримінальному провадженні; 2) дослідженні питання ефективності огляду.

Список використаних джерел

1. Академічний тлумачний словник української мови 1970–1980. URL: <http://sum.in.ua/s/ponjattja> (дата звернення: 15.08.2020).
2. Цимбалюк В. І. Процесуальний порядок огляду місця події. *Юридичний вісник*. 2014 (33). С. 144–147.
3. Севідов О. А. Організаційно-тактичні особливості проведення огляду місця події при розслідуванні порушень авторського права та суміжних прав. URL: <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Ukraine/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/ZmJuUIDSoi3vZ8xsw2Owc7tsVi7nb13K.pdf> (дата звернення: 14.08.2020).
4. Турчин Д. А. Исследование места происшествия (технические, тактические и психологические вопросы) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Л., 1968. 22 с.
5. Татарин Н. М. Тактика огляду місця події під час самовільного зайняття земельної ділянки та самовільного будівництва. *Право і суспільство*. 2014. № 3. С. 305–310.
6. Гончаренко В. Г. Особистісні якості слідчого в тактичній схемі проведення слідчого огляду. *Вісник Академії адвокатури України*. 2014. Том 11. Число 2 (30). С. 49–55.
7. Мельниченко А. В. Забезпечення прав особи на досудовому розслідуванні : дис. ...канд. юр. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 294 с.
8. Постанова ВС: справа № 755/6685/17 від 13.02.2020. URL: [https://protocol.ua/ua/vs_kks_protokol_oglyadu_mistsya_podii_shcho_otrimaniy_z_istotnim_porushennyam_vimog_kpk_pravilno_viznano_sudom_nedopustimim_dokazom_yak_i_zaznacheni_v_nomu_dani_\(vs_kks_755_6685_17_13_02_20\)/](https://protocol.ua/ua/vs_kks_protokol_oglyadu_mistsya_podii_shcho_otrimaniy_z_istotnim_porushennyam_vimog_kpk_pravilno_viznano_sudom_nedopustimim_dokazom_yak_i_zaznacheni_v_nomu_dani_(vs_kks_755_6685_17_13_02_20)/) (дата звернення: 15.08.2020).
9. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 23.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 16.08.2020).
10. Удренас Г. І., Васильчук А. І. Основні проблеми огляду місця події за новим КПК України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. 2. С. 126–127.
11. Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є. Слідчий огляд: поняття та види. *Юридичний часопис НАВС*. 2013. № 1. С. 264–269.
12. Гумін О. М., Пряхін Є. В. Особливості огляду місця полії під час розслідування умисного введення в обіг на ринку України небезпечної продукції. *Наше право*. 2014. № 8. С. 100–104.
13. Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій : монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2010. 560 с.
14. Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є. Освідчування особи — засіб інформаційного забезпечення розслідування. *Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право*. 2012. № 1. С. 150–154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_soc_2012_1_29 (дата звернення: 17.08.2020).
15. Карпушин С. Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій : автореф. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2016. 22 с.
16. Галаган В. І., Удовенко Ж. В., Калачова О. М., Ключуряк С. С. Дотримання прав учасників кримінального провадження під час проведення освідчування : монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 156 с.
17. Лучко О. А. Щодо суб'єктів проведення огляду. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Юридичні науки*. 2020. № 4, том 31 (70).
18. Вирок Софіївського районного суду Дніпропетровської області від 13.01.2014 року: провадження №1-кп/193/2/14. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/36610483> (дата звернення: 11.08.2020).
19. Постанова ВС від 22.05.2019: справа № 640/2449/16-к. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/82001802> (дата звернення 17.08.2020).
20. Гловюк І. В. Стаття 233 КПК України: питання практичної реалізації. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (17). С. 216–218.
21. Постанова ВС від 26.02.2019: справа № 266/4000/14-к провадження № 51-4505км18. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/803048> (дата звернення 10.08.2020).

22. Рішення ЄСПЛ у справі «Яллох проти Німеччини» від 11 липня 2006 р. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/rus#{\"itemid\":\[\"001-125204\"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{\) (дата звернення: 15.08.2020).
23. Юдківська А. Ю. Привілей проти самообвинувачення — в пошуках принципу. *Вісник Академії адвокатури України*. 2007. № 2. С. 138–145.
24. Лисаченко С. Окремі примусові засоби отримання відомостей від особи у кримінальному досудовому провадженні у контексті свободи від самовикриття та права не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї. *Підприємство, господарство і право*. 2018. № 6. С. 316–321.
25. Лоскутов Т. О. Предмет правового регулювання у кримінальному процесі : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2016. 445 с.
26. Щиголь О. В., Кучинська О. П. Гарантії прав особи при проведенні освідування: сучасний стан, актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. *Актуальні проблеми кримінального судочинства*. 2018. № 4. С. 54–62. URL: <http://abvs.com.ua/harantii-prav-osoby-pry-provedenni-osviduvannia-suchasnyi-stan-aktualni-problemy-ta-shliakhy-yikh-vyrishennia/> (дата звернення: 18.08.2020).
27. Постанова ЄСПЛ від 18.02.2010 Справ «Олександр Зайченко (aleksandr zaichenko) проти Російської Федерації» (скарга n 39660/02). URL: <https://www.lawmix.ru/vas/27396> (дата звернення: 16.08.2020).
28. Леонов А. Як довести, що протокол огляду мобільного телефону чи комп'ютера є недопустимим доказом. *Закон і бізнес*. Випуск 14 (1468). 11.04–17.04.2020. URL: <https://zib.com.ua/ua/142223-yak-dovesti-scho-protokol-oglyadu-mobilnogo-e-nedopustimim-d.html> (дата звернення: 16.08.2020).
29. Постанова ВС від 09 квітня 2020 року: справа N 727/6578/17 провадження N 51-4494 км. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/88749345?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress05&_ga=2.173918051.1522372909.1596392316-33776069.1508244520 (дата звернення: 17.08.2020).

References

1. Akademichniy tlumachnyi slovnyk ukraïnskoi movy (1970–1980) [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language (1970–1980)]. URL: <http://sum.in.ua/s/ponjattja> (data zvernennia: 15.08.2020) [in Ukrainian].
2. Tsybaliuk, V. I. (2014). Protsesualnyi poriadok ohliadu mistsia podii. *Yurydychnyi visnyk* [Procedural procedure for inspecting the scene. Legal Bulletin]. № 33. S. 10–20 [in Ukrainian].
3. Sevidov, O. A. (2017). Orhanizatsiino-taktychni osoblyvosti provedennia ohliadu mistsia podii pry rozsliduvanni porushen avtorskoho prava ta sumizhnykh prav [Organizational and tactical features of the inspection of the scene in the investigation of infringements of copyright and related rights]. URL: <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Ukraine/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/ZmJuUIDSoi3vZ8xsw2Owc7tsVi7nb13K.pdf> (data zvernennia: 14.08.2020) [in Ukrainian].
4. Turchin, D. A. (1968). Issledovanie mesta proisshestviya (tehnicheskie, takticheskie i psihologicheskie voprosy) [Investigation of the scene of the accident (technical, tactical and psychological issues)]. Extended abstract of candidate's thesis. L. 22 s. [in Russian].
5. Tataryn, N. M. (2014). Taktyka ohliadu mistsia podii pid chas samovilnoho zainiattia zemelnoi dilianky ta samovilnoho budivnytstva. *Pravo i suspilstvo* [Tactics of site inspection during unauthorized occupation of land and unauthorized construction. Law and society]. № 3. S. 305–310 [in Ukrainian].
6. Honcharenko, V. H. (2014). Osobystisni yakosti slidchoho v taktychnii skhemi provedennia slidchoho ohliadu. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy* [Personal qualities of the investigator in the tactical scheme of the investigative review. Bulletin of the Academy of Advocacy of Ukraine]. № 11, 2 (30). S. 49–55 [in Ukrainian].
7. Melnychenko, A. V. (2018). Zabezpechennia prav osoby na dosudovomu rozsliduvanni [Ensuring the rights of the person in the pre-trial investigation]. Doctor's thesis. Kyiv. 294 s. [in Ukrainian].
8. Postanova Verkhovnoho Sudu: sprava № 755/6685/17 (2020, 13 liutoho [Judgment of the Supreme Court: case № 755/6685/17 of 13.02.2020]. URL: https://protocol.ua/ua/vs_kks_protokol_oglyadu_mistsya_podii_shcho_otrimaniy_z_istotnim_porushennyam

- _vimog_kpk_pravilno_viznano_sudom_nedopustimim_dokazom_yak_i_zaznachen_i_v_nomu_dani_(vs_kks_755_6685_17_13_02_20)/ (data zvernennia: 15.08.2020) [in Ukrainian].
9. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy (2012, Kviten 13) [Criminal Procedure Code of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv: Parlam. vyd-vo. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (data zvernennia: 16.08.2020) [in Ukrainian].
 10. Udrenas, H. I., Vasylichuk, A. I. (2014). Osnovni problemy ohliadu mistsia podii za novym KPK Ukrainy. *Pivdenoukrainskyi pravnychi chasopys* [The main problems of reviewing the scene under the new Criminal Procedure Code of Ukraine. *South Ukrainian Law Journal*]. № 2. S. 126–127 [in Ukrainian].
 11. Lukianchuk, Ye. D. Lukianchuk, B. Ie. (2013). Slidchyi ohliad: poniattia ta vydy [Investigative review: concepts and types]. *Yurydychnyi chasopys NAVS*. № 1. S. 264–269 [in Ukrainian].
 12. Humin, O. M., Priakhin, Ye. V. (2014). Osoblyvosti ohliadu mistsia polii pid chas rozsliduvannia umysnogo vvedennia v obih na rynku Ukrainy nebezpechnoi produktsii [Features of the inspection of the field during the investigation of the deliberate introduction of dangerous products on the market of Ukraine]. *Nashe pravo*. № 8. S. 100–104 [in Ukrainian].
 13. Chaplinskyi, K. O. (2010). Taktychne zabezpechennia provedennia slidchykh dii [Tactical support of investigative actions]. Dnipropetrovsk: Dniprop. derzh. un-t vnutr. Sprav [in Ukrainian].
 14. Lukianchuk, Ye. D., Lukianchuk, B. Ie. (2012). Osviduvannia osoby-zasib informatsiinoho zabezpechennia rozsliduvannia [Identity examination is a means of information support of the investigation]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy "Kyivskiy politekhnichnyi instytut". Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*. № 1. S. 150–154 (data zvernennia: 17.08.2020) [in Ukrainian].
 15. Karpushyn, S. Iu. (2016). Provedennia slidchykh (rozshukovykh) dii [Conducting investigative (search) actions]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. 22 s. [in Ukrainian].
 16. Halahan, V. I., Udovenko, Zh. V., Kalachova O. M., Klochuriak, S. S. (2017). Dotrymannia prav uchastnykiv kryminalnogo provadzhennia pid chas provedennia osviduvannia [Observance of the rights of participants in criminal proceedings during the investigation]. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury. 156 s. [in Ukrainian].
 17. Luchko, O. A. (2020). Shchodo subiektiv provedennia ohliadu. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu im. V. I. Vernadskoho. Yurydychni nauky* [Regarding the subjects of the survey. *Scientific notes of Tavriya National University. VI Vernadsky. Legal sciences*]. № 4, 31 (70). [in Ukrainian].
 18. Vyrok Sofiiivskoho raionnoho sudu Dnipropetrovskoi oblasti (2014,13.sichnia). Provadzhennia №1-кп/193/2/14 [Judgment of the Sofiyivsky District Court of the Dnipropetrovsk Region of 13 January 2014: proceedings №1-кп / 193/2/14]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/36610483> (data zvernennia: 11.08.2020) [in Ukrainian].
 19. Postanova Verkhovnoho Sudu: sprava № 640/2449/16-к. (2019, 22 traven) [Resolution of the Supreme Court of 22.05.2019: case № 640/2449/16-k]. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/82001802> (data zvernennia: 17.08.2020) [in Ukrainian].
 20. Hloviuk, I. V. (2015). Stattia 233 KPK Ukrainy: pytannia praktychnoi realizatsii. *Molodyi vchenyi* [Article 233 of the CPC of Ukraine: issues of practical implementation. *Young scientist*]. № 2 (17). S. 216–218 [in Ukrainian].
 21. Postanova Verkhovnoho Sudu: sprava № 266/4000/14-к (2019, 26liutoho) [Resolution of the Supreme Court of February 26, 2019: case № 266/4000/14-k proceedings № 51-4505km18]. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/803048> (data zvernennia: 10.08.2020) [in Ukrainian].
 22. Rishennia YeSPL u spravi «Jallokh proty Nimechchyny» (2006, 11 lypnia) [Judgment of the European Court of Human Rights in the case of Jalloch v. Germany of 11 July 2006]. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/rus#{"itemid":\["001-125204"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{) (data zvernennia: 15.08.2020) [in Ukrainian].
 23. Iudkivska, A. Iu. (2007). Pryvilei proty samoobvynuvachennia — v poshukakh pryntsyphu. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy* [Privilege against self-blame — in search of principle. *Bulletin of the Academy of Advocacy of Ukraine*]. № 2. S. 138–145 [in Ukrainian].
 24. Lysachenko, S. (2018). Okremi prymusovi zasoby otrymannia vidomostei vid osoby u kryminalnomu dosudovomu provadzhenni u konteksti svobody vid samovykryttia ta prava ne svidchyty proty blyzkykh rodychiv ta chleniv simi. *Pidpryiemstvo, gospodarstvo i pravo* [Certain coercive means of obtaining information from a person in criminal pre-trial proceedings in the context of freedom from self-disclosure and the right not to testify against close relatives and family members. *Enterprise, economy and law*]. № 6. S. 316–321 [in Ukrainian].

25. Loskutov, T. O. (2016). Predmet pravovoho rehuliuвання u kryminalnomu protsesi [The subject of legal regulation in criminal proceedings]. Doctor's thesis. Kyiv. 445 s. [in Ukrainian].

26. Shchyhol, O. V., Kuchynska, O. P. (2018). Harantii prav osoby pry provedenni osviduvannya: suchasnyi stan, aktualni problemy ta shliakhy yikh vyrishennia. *Aktualni problemy kryminalnoho sudochynstva* [Guarantees of individual rights during the survey: current status, current issues and ways to solve them. *Actual problems of criminal proceedings*]. № 4. S. 54–62. URL: <https://www.lawmix.ru/vas/2739627> (data zvernennia: 18.08.2020) [in Ukrainian].

27. Postanova YeSPL Sprav «Oleksandr Zaichenko (aleksandr zaichenko) proty Rosiiskoi Federatsii», skarha n 39660/02, (2010, 18 liutoho) [Resolution of the European Court of Human Rights of 18 February 2010. Cases "Alexander Zaichenko (aleksandr zaichenko) v. The Russian Federation" (complaint no. 39660/02)]. URL: <https://www.lawmix.ru/vas/27396> (data zvernennia: 16.08.2020) [in Ukrainian].

28. Leonov, A. (2010). Yak dovesty, shcho protokol ohliadu mobilnoho telefoneu chy kompiutera ye nedopustymym dokazom. *Zakon i biznes* [How to prove that the inspection report of a mobile phone or computer is inadmissible evidence. *Law and business*]. № 14 (1468). URL: https://zib.com.ua/ua/142223-yak_dovesti_scho_protokol_oglyadu_mobilnogo_e_nedopustimim_d.html (data zvernennia: 16.08.2020) [in Ukrainian].

29. Postanova Verkhovnoho Sudu: sprava № N 727/6578/17 (2020, 09 kvitnia) [Resolution of the Supreme Court of April 9, 2020: case No. 727/6578/17 of proceedings No. 51-4494 km]. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/88749345?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress05&_ga=2.173918051.1522372909.1596392316-33776069.1508244520 (data zvernennia: 17.08.2020) [in Ukrainian].

Luchko Oksana

(State institution Kryvyi Rih Academy of Patrol Police, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2388-055X>

THE CONCEPT OF CRIMINAL PROCEDURAL REVIEW

The article presents the scientific positions of scientists on the interpretation of the concept of review. The main objectives of the study are to define the concept of review in criminal proceedings and consideration of its elements: the objects to which such activities are directed, the subjects and content of activities. Emphasis is placed on the need to define the concept of review through the prism of ensuring the rights of individuals. The author highlights the objects of review, based on the provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine and the doctrinal interpretation of its rules. Analyzing the different approaches to the classification of the review of the object, the author concludes that regardless of such a division, the essence of this activity is unchanged, so this division is more important for research in forensic rather than procedural aspects. With regard to the subjects of the review, the author emphasizes the previous research conducted by him and the selection of such a subject as an authorized person. The enshrinement of such a subject of review in the criminal procedure legislation will facilitate its rapid, effective conduct, in which the traces of the criminal offense will be preserved as much as possible and their fixation will be ensured. Based on the results of the processed material, the author substantiates the position that the review may be compulsory, so its conduct is associated with the restriction of certain rights and freedoms of the person. In particular, the rights of a person that may be violated during the inspection are considered, namely the right to inviolability of the home, freedom from self-disclosure, the right to secrecy. The article presents the opinions of scientists, court decisions, which provide examples of possible violations of the rights and legitimate interests of individuals during the review. The author gives his own definition of the concept of criminal procedural review through the prism of ensuring the rights and legitimate interests of individuals.

Key words: *investigative (search) action rights of the person; inviolability housing; the right to self-disclosure; secret of communication; subject of review.*

Надійшла до редколегії 17.08.2020

Зразок для цитування:

Лучко О. А. Поняття кримінального процесуального огляду. *Правовий часопис Донбасу*. 3 (72). 2020. С. 196—205.

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-72-3-196-205>